

Nr 147.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1939 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad lydelse av 35 § civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8) jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e och 4:e avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 10 mars 1939 dagtecknad proposition, nr 223, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen att godkänna följande

F ö r s l a g

till

kungörelse angående ändrad lydelse av 35 § civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8).

Härigenom förordnas, att 35 § civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 skall erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas, i den mån ej ne- Sjukhusvård.
dan annorlunda stadgas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften av statsmedel, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 34 § 1 mom. ägt anlita, förklarar sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättnings storlek skola kostnaderna beräknas:

a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats

å *allmän sal* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 1—8;

i *halvenskilt rum* eller, om sådant ej finnes tillgängligt, *enskilt rum* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 9—23; samt

i *enskilt rum* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 24—34, B 1—3 och C 1—17;

Bihang till riksdagens protokoll 1939. 6 saml. Nr 147.

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård

å *allmän avdelning* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 1—23; samt

å *avdelning för rumspatienter* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 24—34, B 1—3 och C 1—17.

Till kostnader för sjukhusvård hänföres ock sådant arvode, som i enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlagt till för vården ansvarig sjukhusläkare. Bidrag av statsmedel till dylikt arvode må icke överstiga lägsta tillämpliga beloppet enligt den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan. Vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos må likväl efter prövning av vederbörande myndighet högre bidrag kunna utgå, dock icke med större belopp än det, som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Där beträffande tjänsteman, tillhörande någon av lönegraderna A 1—8, verksläkaren prövar den sjukets tillstånd kräva vård i halvenskilt eller, om sådant ej finnes tillgängligt, enskilt rum, må, utan hinder av vad ovan stadgas, av statsmedel bestridas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal. I kostnaden må härvid läkararvode inberäknas med högst det belopp, som vid tillämpning av sista punkten i nästföregående stycke skolat ersättas av statsmedel.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för vård å enskild sjukvårdsanstalt må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, bestridas av statsmedel intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus; dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på vederbörande myndighets prövning må bero, huruvida vårdkostnaden må ersättas med högre belopp än nu sagts.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1939.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft

dels en inom andra kammaren av herr *Senander m. fl.* väckt motion (II: 393), däri hemställts, att riksdagen måtte besluta, att 35 § civila avlöningsreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, helt av statsmedel, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 34 § 1 mom. ägt anlita, förklarar sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättnings storlek skola kostnaderna beräknas:

a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats

å *allmän sal*

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård

å *allmän avdelning*

Till kostnader — — — högst skulle hava erlagts.

Där beträffande tjänsteman verksläkaren prövar den sjukes tillstånd kräva vård i halvenskilt eller enskilt rum, må, utan hinder av vad ovan stadgas, av statsmedel bestridas hela kostnaden för vården. I kostnaden må härvid läkararvode inberäknas med högst det belopp, som vid tillämpning av sista punkten i nästföregående stycke skolat ersättas av statsmedel.

Ersättning — — — sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader — — — än nu sagts.»

dels ock en inom andra kammaren av herr Hansson i Rubbestad väckt motion (II: 403), vari hemställtts, att riksdagen måtte besluta, att ovan berörda paragraf i civila avlöningsreglementet skall erhålla nedanstående ändrade lydelse:

»1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas, i den mån ej nedan annorlunda stadgas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften av statsmedel, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 34 § 1 mom. ägt anlita, förklarar sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angives.

Vid bestämmande av ersättnings storlek skola kostnaderna beräknas:

a) i fråga om egentlig sjukvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å *allmän sal*.

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å *allmän avdelning*.

Där beträffande tjänsteman verksläkaren prövar den sjukes tillstånd kräva vård i halvenskilt eller, om sådant ej finnes tillgängligt, enskilt rum, må, utan hinder av vad ovan stadgats, av statsmedel bestridas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å *allmän sal*. I kostnaden för sjukhusvård hänföres ock sådant arvode, som i enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlagt till för vården ansvarig sjukhusläkare. Bidrag av statsmedel till dylikt arvode må dock icke överstiga lägsta tillämp-

liga belopp enligt den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium, ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för vård å enskild sjukvårdsanstalt må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, bestridas av statsmedel intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus, dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på vederbörande myndighets prövning må bero, huruvida vårdkostnaden må ersättas med högre belopp än nu sagts.»

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen torde utskottet få hänvisa till motionerna.

I det förslag till civilt avlöningsreglemente, som genom propositionen nr 263 förelades 1938 års riksdag, hade 35 § denna lydelse:

35 §.

1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften av statsmedel, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 34 § 1 mom. ägt anlita, förklarat sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättningens storlek skola kostnaderna beräknas: a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats

å *allmän sal* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 1—8;

i *halvenskilt rum* eller, om sådant ej finnes tillgängligt, *enskilt rum* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 9—23; samt

i *enskilt rum* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 24—34, B 1—3 och C 1—17;

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård

å *allmän avdelning* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 1—23; samt

å *avdelning för rumspatienter* beträffande tjänstemän, tillhörande lönegraderna A 24—34, B 1—3 och C 1—17.

Där beträffande tjänstemän, tillhörande någon av lönegraderna A 1—8, verksläkaren prövar den sjukes tillstånd kräva vård å halvenskilt rum, må, utan hinder av vad här ovan under a) stadgas, kostnaderna för egentlig sjukhusvård beräknas enligt fastställd legosängsavgift för plats i halvenskilt rum eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Till kostnader för sjukhusvård, som bestridas av statsmedel, hänföres ock sådant arvode, som å enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlagt

till för vården ansvarig sjukhusläkare. Ersättning för dylikt läkararvode må dock icke beräknas efter större arvodesbelopp än som högst finnes angivet i av medicinalstyrelsen utfärdad rådgivande taxa.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för vård å enskild sjukvårdsanstalt må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, bestridas av statsmedel intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus; dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på vederbörande myndighets prövning må bero, huruvida vårdkostnaden må ersättas med högre belopp än nu sagts.

Propositionsförslaget skilde sig i sak från det av 1936 års lönekommitté framlagda förslaget i ämnet endast så till vida, att vid departementsbehandlingen tillagts bestämmelsen i 1 mom. tredje stycket om rätt för tjänsteman, tillhörande någon av lönegraderna A 1—8, att under viss förutsättning få kostnaden för sjukhusvård beräknad enligt fastställd legosängsavgift för plats i halvenskielt eller enskielt rum.

I två med anledning av propositionen väckta motioner (II: 448 och 449) ifrågasattes sådan ändring i propositionsförslaget, att kostnaden för sjukhusvård skulle, oberoende av befattningshavarens lönegrad, i regel beräknas efter avgift för plats å allmän sal eller avdelning, varjämte i den ena motionen föreslogs ersättning av statsmedel för hela kostnaden även då fråga icke vore om olycksfall i tjänsten eller fall av tuberkulos.

I skrivelse nr 388 förklarade riksdagen sig icke vara beredd att då fatta definitiv ståndpunkt till huru kostnaderna för vården å allmänt sjukhus skulle ersättas och huru de i samband därmed framlagda detaljspörsmålen borde slutligt regleras. Riksdagen hade enligt skrivelsen i sak den uppfattningen, att för de särskilda befattningshavarna dessa frågor borde lösas på ett likformigt sätt, men hade funnit vissa svårigheter föreligga bland annat därutinnan, att vid åtskilliga av landsting drivna sjukvårdsinrättningar vården å enskilda och halvenskilda rum ersattes enligt av landstingen fastställda legosängsavgifter, varvid särskild ersättning för läkarvård icke utginge. På grund härav hade riksdagen ansett en omarbetning av 35 § böra ske, sedan ytterligare utredning i ärendet verkställts.

I följd härav har ifrågavarande paragraf tillsvidare erhållit följande lydelse:

»I fråga om vård å allmänt sjukhus och ersättning därför skall gälla vad av Kungl. Maj:t och riksdagen i sådant hänseende särskilt beslutes.»

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* och *kommunikationsverkens lönenämnd* att gemensamt, med beaktande av vad riksdagen i ämnet anför, efter den ytterligare utredning nämnderna kunde befinna erforderlig inkomma med förslag till föreskrifter om sjukhusvård till komplettering av eller ersättning för bestämmelsen i 35 § civila avlöningsreglementet med dess av riksdagen beslutade lydelse, hava nämnderna

med skrivelse till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till ändrad lydelse av paragrafen.

Lönenämnderna hava beträffande riksdagens uttalande framhållit, att därav syntes framgå, att riksdagen åsyftat en för de särskilda befattningshavarna likformig lösning av frågan om bidrag av statsmedel till sådant arvode, som å enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlagt till för vården ansvarig sjukhusläkare, men att riksdagen funnit svårigheter möta för en dylik lösning av sagda fråga därutinnan, att läkararvodet å vissa sjukhus vore inkluderat i den fastställda legosängsavgiften.

Det av lönenämnderna framlagda förslaget upptager de i 1938 års proposition föreslagna bestämmelserna i ämnet med jämkningar i fråga om dels bidraget till sjukhusläkares arvode och dels bestridandet av kostnader i vissa fall för vård i halvenskilt eller enskilt rum av befattningshavare i någon av lönegraderna A 1—8.

Beträffande frågan om bidraget till sjukhusläkares arvode hava lönenämnderna anfört i huvudsak följande.

Enligt 19 § lagen den 22 juni 1928 om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus gäller, att för sjukvård å lasarett eller sjukstuga ansvarig läkare icke må mottaga särskild ersättning för undersökning, behandling eller skötsel av den, som vårdas å allmän sal eller å särskilt rum, avsett för sjuka å sådan sal. I den mån ej mellan den, som driver sjukhuset, och den för sjukvården ansvarige läkaren överenskommits, att läkaren ej heller må mottaga särskild ersättning för vård av person, som intagits å halvenskilt eller enskilt rum, må läkaren för undersökning, behandling eller skötsel av sådan person mottaga frivilligt tillbjuden ersättning; dock må i intet fall ersättning för dylik åtgärd begäras. Det åligger jämlikt samma lagrum medicinalstyrelsen att till ledning för den, som vill erlagga ersättning för vård å halvenskilt eller enskilt rum, utfärda en för sjukhuset avsedd taxa. I enlighet härmed har medicinalstyrelsen för de sjukvårdsinrättningar, å vilka lagen äger tillämpning, utfärdat rådgivande taxor.

Vid sinnessjukhusen, sanatorierna och de av pensionsstyrelsen disponerade kuranstalterna förekomma inga arvoden av här ifrågavarande slag.

Såsom framgår av det ovan återgivna innehållet i 19 § av nyssnämnda lag, förutsätter lagen, att överenskommelse kan träffas mellan den, som driver sjukhuset, och vederbörande läkare därom, att läkaren ej heller för undersökning, behandling eller skötsel av sådan person, som intagits å halvenskilt eller enskilt rum, skall få mottaga särskild ersättning. Dylika överenskommelser hava avslutats beträffande vissa sjukhus eller läkare. För att kompensera vederbörande läkare för inkomstminskningen genom uteblivna läkararvoden har läkarnas avlöning i samband med överenskommelsen undergått förhöjning, s. k. evalvering. För den härav föranledda kostnadsökningen har i viss omfattning beretts täckning genom förhöjda legosängsavgifter för plats å halvenskilt och enskilt rum. Vid de sjukhus, där evalvering hittills genomförts, har sådan höjning av legosängsavgifterna skett med belopp, i allmänhet varierande mellan 2 och 5 kronor för enskilt samt 1 och 2 kronor för halvenskilt rum beträffande inomlänspatienter samt mellan 2 och 5 kronor för enskilt samt 1 och 3 kronor för halvenskilt rum beträffande utomlänspatienter. De belopp, varmed legosängsavgifterna å enskilda och halvenskilda rum höjts i samband med evalvering, hålla sig i regel inom gränserna för arvodesskalan för icke ope-

rerade patienter i den för respektive sjukhus före evalveringen gällande rådgivande taxan och torde i stort sett kunna sägas genomsnittligt motsvara 2 gånger minimibeloppen i arvodesskalorna.

Såsom framgår av det anförda, innebär evalveringssystemet, att det särskilda läkararvode, som avses i rådgivande taxa, inräknats i legosängsavgifterna med fixa, av patienternas ekonomiska ställning oberoende belopp. Enligt de rådgivande taxorna är det däremot avsett, att varje patient på enskilt eller halvenskilt rum skall erlägga ett mot hans ekonomiska ställning svarande läkararvode inom gränserna för den å det särskilda fallet tillämpliga skalan i den rådgivande taxan.

Från dessa utgångspunkter hava lönenämnderna föreslagit, att sådant arvode, som å enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlagt till för vården ansvarig läkare, i regel, liksom övriga kostnader för sjukhusvård, ersättes till hälften av statsmedel, men att statens bidrag till dylikt arvode dock på sådant sätt begränsas, att det icke överstiger minimibeloppet i den på det särskilda sjukvårdsfallet tillämpliga arvodesskalan i den rådgivande taxan. Lönenämnderna ha framhållit, att beloppet av statens bidrag till läkararvode härigenom bleve praktiskt taget oberoende av tjänstemannens ekonomiska ställning. Med hänsyn till att evalveringen innebure ett inräknande av läkararvodet i legosängsavgifterna med dubbla minimibeloppet i arvodesskalorna, kunde det föreslagna stadgandet även sägas realisera det uppställda önskemålet om likformighet på detta område så till vida, som med tillämpning av stadgandet det högsta möjliga statsbidraget till läkararvode skulle utgå med ett belopp, motsvarande minimiarvode enligt rådgivande taxa, vare sig tjänstemannen vårdades å sjukhus, beträffande vilket evalvering genomförts, eller å sjukhus, där systemet med rådgivande taxa tillämpades. Samtidigt fasthölle förslaget vid den eljest i fråga om sjukhusvården hävdade principen, att staten i allmänhet skulle bidra med kostnaderna till hälften.

Vad angår olycksfall i tjänsten och fall av tuberkulos är det enligt lönenämndernas förslag avsett, att läkararvodet i regel skall, i likhet med annan kostnad för sjukhusvård, ersättas helt av statsmedel. Likväl skall enligt förslaget denna regel icke vara ovillkorlig utan beroende på vederbörande myndighets prövning, så att staten icke nödgas utgiva högre läkararvode än som med hänsyn till tjänstemannens ekonomiska ställning kan anses skäligt. Lönenämndernas förslag på denna punkt innebär även, att statens bidrag till läkararvode icke i något fall får överstiga maximibeloppet enligt rådgivande taxa, även om tjänstemannen erlagt ett högre belopp.

Beträffande kostnaden för vård i halvenskilt eller enskilt rum av befattningshavare i någon av lönegraderna A 1—8 innehåller lönenämndernas förslag att, där verksläkaren prövar den sjukets tillstånd kräva vård i halvenskilt eller, om sådant ej finnes tillgängligt, enskilt rum, må av statsmedel bestridas hela kostnaden för vården. läkararvode inbegripet, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset

fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal. Lönenämnderna ha framhållit, att en dylik jämkning av det tidigare föreslagna stadgandet i ämnet vore nödvändig, enär de ifrågavarande tjänstemännen eljest av kostnads-skäl icke annat än i undantagsfall syntes kunna begagna sig av den möjlighet till bättre vård, som stadgandet innebure.

Vid lönenämndernas behandling av ifrågavarande ärende hava *fyra ledamöter* avgivit särskilda yttranden.

Sålunda förorda i gemensamt yttrande två ledamöter, att vid bestämmande av ersättningen för sjukhusvård kostnaderna beräknas i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal samt i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å allmän avdelning. I anslutning härtill föreslå reservanterna att, då fråga är om egentlig sjukhusvård och verksläkaren prövar den sjukets tillstånd kräva vård å halvskilt eller, om sådant ej finnes tillgängligt, enskilt rum, av statsmedel må bestridas hela kostnaden för dylik vård vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos och eljest den del av kostnaden, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal. Härvid skall enligt reservanternas förslag till kostnad för sjukhusvård, som bestrides av statsmedel, hänföras sådant arvode, som å enskilt eller halvskilt rum vårdad tjänsteman erlagt till den för vården ansvarige sjukhusläkaren.

En tredje ledamot framhåller, att tjänstemännens rätt till ersättning för sjukhusvård borde grunda sig på kostnaden för plats å allmän sal, vid vars begagnande han komme i åtnjutande av kostnadsfri läkarvård. Därest tjänstemannen vore i en sådan ekonomisk situation, att han kunde erhålla och kosta på sig en dyrare plats å sjukhuset, borde detta enligt reservantens mening vara hans ensak. Då enligt inför lönenämnderna framlagd kostnadsberäkning hela kostnaden för sjukhusvård å allmän sal icke torde uppgå till större belopp än omkring kronor 3: 50 per år och befattningshavare, ville reservanten föreslå, att statens ersättning för tjänstemännens sjukhusvård måtte få utgå med belopp, som svarade mot hela kostnaden för vård å allmän sal vid allmänt sjukhus eller — i fråga om sinnessjukhus — för vård å allmän avdelning.

Slutligen har en fjärde ledamot anført, att de regler för statens bidrag till gäldandet av kostnaderna för tjänstemännens sjukhusvård, som innefattades i lönerogleringsförslaget till 1938 års riksdag, hade antagits vid den överläggning, som ägde rum mellan tjänstemännens representanter och 1936 års lönekommitté och utgjorde alltså en del i den överenskommelse i lönefrågan, som kom till stånd. Riksdagen hade emellertid av principiella skäl funnit sig icke kunna godtaga de föreslagna bestämmelserna till ersättnings utbetalande av statsmedel för tjänstemännens sjukhusvård. Ifrågavarande ledamot har därför ansett, att förslag från statsmakternas sida om att staten betalar *hela* sjukhusvården på allmän sal lika för alla tjänstemän borde kompletterat riksdagens begäran om ny utredning. Då så icke blivit förhållandet, har ledamoten i fråga förklarar sig instämma i lönenämndernas majoritetsförslag till bestämmelser för statens bidrag till tjänstemännens sjukhusvård.

Departementschefen har vid anmälan inför Kungl. Maj:t av proposition till riksdagen i ämnet anført följande:

»Såsom av det anförda framgår, överensstämmer lönenämndernas förslag till sina huvudgrunder med 1938 års propositionsförslag angående sjukhus-

vården. Den nu ifrågasatta jämkningen beträffande bidraget till sjukhusläkares arvode åsyftar närmast att, i anslutning till riksdagens uttalande, åvägabringa en mera likformig reglering av sådan ersättning med hänsyn tagen till det av riksdagen anmärkta förhållandet, att läkararvodet å vissa sjukhus ingår i den fastställda legosängsavgiften. Den differentiering av ersättningsgrunderna efter lönegrader, som kännetecknar det tidigare förslaget, har däremot lämnats orubbad i lönenämndernas förslag.

Väl anser jag goda skäl tala för den av reservanter inom lönenämnderna hävdade uppfattningen, att likställighet olika lönegrader emellan bör åvägabringas vid regleringen av statens bidrag till kostnaderna för sjukhusvård. Närmast tänker jag mig härvid, liksom reservanterna i lönenämnderna, att vid ersättningens bestämmande kostnaderna i regel skulle beräknas enligt den fastställda avgiften för vård å allmän sal eller avdelning. Vid avvägningen av övriga avlöningsförmåner för de olika lönegraderna har emellertid i det för 1938 års riksdag framlagda löneruleringsförslaget förutsatts, att ersättningsgrunderna för sjukvård skulle differentieras efter lönegrad. Riksdagens uttalande rörande sjukhusvården synes icke innebära ett underkännande av den härutinnan intagna ståndpunkten. För egen del anser jag mig icke heller böra på denna punkt ifrågasätta ett frångående av 1938 års förslag.

Lönenämndernas förslag till jämkning av bestämmelserna om bidrag till arvode åt sjukhusläkare vill jag emellertid tillstyrka.

Det nu föreslagna stadgandet om bidrag i förekommande fall till kostnaden för vård av befattningshavare i lönegraderna A 1—8 i halvenskilt eller enskilt rum innebär, att dessa befattningshavare kunna få större bidrag till kostnaden, än som för motsvarande fall medges andra befattningshavare. I betraktande av det av lönenämnderna angivna praktiska syftet med stadgandet finner jag berörda förhållande icke giva anledning till erinran från min sida. Emellertid torde böra tilläggas en föreskrift, varigenom bidraget till läkararvode i dessa fall begränsas i samma mån som enligt lönenämndernas förslag är avsett för tjänstemän i högre lönegrader vid bland annat olycksfall i tjänsten.»

Det förslag till ny lydelse av 35 § civila avlöningsreglementet, som av Kungl. Maj:t framlagts i förevarande proposition, ansluter sig, ehuru med vissa jämkningar, till den formulering av paragrafen i fråga, som innefattades i det för 1938 års riksdag framlagda förslaget till civilt avlöningsreglemente. De jämkningar i ordalydelsen, som vidtagits i det nu föreliggande förslaget och som föranletts av ett riksdagens uttalande i dess skrivelse den 8 juni 1938 (nr 388), åsyfta att åstadkomma en mera likformig reglering av statens bidrag till det särskilda arvode, som å sjukhus i enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlägger till den för vården ansvarige sjukhusläkaren, med hänsyn tagen till det av riksdagen anmärkta förhållandet, att läkararvodet vid vissa sjukhus är inräknat i den fastställda legosängsavgiften. Kungl. Maj:ts förslag i denna del grundar sig på en av kommunikationsverkens och allmänna civilförvaltningens lönenämnder verkställd utredning och innebär, såsom det utformats i paragrafens 1 mom. tredje stycket, att där fråga icke är om olycksfall i tjänsten eller fall av tuberkulos, arvodet till läkare vid sjukhus med icke evalverad legosängsavgift i regel skall liksom övriga kostnader för sjukhusvården ersättas av statsmedel till hälften men att

Utskottet.

statens bidrag i varje fall icke må överstiga det minimibelopp, som i den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan är angivet för det särskilda sjukdomsfallet. Genom nämnda begränsning skulle statens bidrag till läkararvodets bestridande genomsnittligt sett bliva ungefär lika, oavsett om tjänstemannen vårdas å sjukhus med evalverad legosängsavgift eller å sjukhus, där systemet med rådgivande taxa tillämpas. Vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos skulle efter prövning av vederbörande myndighet högre bidrag till arvodets bestridande kunna utgå, dock icke med större belopp än som högst skulle hava erlagts med tillämpning av den rådgivande taxan.

Vidare skulle enligt bestämmelserna i 1 mom. fjärde stycket statens ersättning för sjukhusvårdskostnaderna beräknas på ett något förmånligare sätt än som avsågs i 1938 års förslag för det fall, att tjänsteman, tillhörande någon av lönegraderna A 1—8, av verksläkaren prövas med hänsyn till sjukdomstillståndet böra beredas vård i halvenskilt eller, där sådant icke finnes tillgängligt, i enskilt rum. I dylikt fall skulle nämligen staten bestrida, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överstiger halva legosängsavgiften för plats å allmän sal. Härvid skulle läkararvodet få inräknas i kostnaden, dock icke med större belopp än som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Uti de i anledning av förevarande proposition väckta motionerna II: 393 och II: 403 hava emellertid framlagts förslag om sådan ändring av de i 35 § innefattade huvudgrunderna för statens ersättande av sjukhusvårdskostnader, att vid bestämmandet av ersättningens storlek vårdkostnaderna skola beräknas i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal samt i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å allmän avdelning. Motionerna skilja sig dock från varandra huvudsakligen därutinnan, att medan enligt förstnämnda motion sjukhusvården bör bekostas helt av statsmedel, statens ersättning enligt sistnämnda motion bör avse hela kostnaden endast vid olycksfall i tjänsten och vid fall av tuberkulos men eljest blott halva kostnaden.

För egen del får utskottet anföra, att enligt utskottets mening den i Kungl. Maj:ts förslag bibehållna differentieringen efter löneställning av förmånen av sjukhusvård på statens bekostnad bör bortfalla. I likhet med motionärerna och i huvudsaklig överensstämmelse med den motivering, som av motionärerna anförts, anser utskottet, att den förmån, varom här är fråga, är av den art, att den bör avvägas enhetligt och oberoende av tjänstemännens lönegradsplacering. Därvid böra enligt utskottets mening vårdkostnaderna beräknas för vård å allmän sal respektive vård å allmän avdelning. Utskottet, som följaktligen vill förorda en ändring av Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende, anser tillika, att kostnaderna böra i anslutning i övrigt till kungl. Maj:ts förslag — där ej, på sätt här nedan angives, anledning till undantag föreligger — av statsmedel ersättas vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av

tuberkulos helt eller eljest till hälften. Härav följer, att utskottet icke funnit skäl biträda det i motionen II: 393 framställda förslaget om införande av generellt stadgande, att kostnaderna för vård å allmän sal eller allmän avdelning skola bestridas helt av statsmedel.

Såsom nyss nämnts skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag, där beträffande tjänsteman tillhörande någon av lönegraderna A 1—8 verksläkaren prövar den sjukets tillstånd kräva vård i halvenskilt eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum, ersättningen kunna avse, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal, varvid i kostnaden jämväl skulle få inräknas arvode till den för vården ansvarige sjukhusläkaren. Med den ståndpunkt till frågan om statens bidrag till sjukhusvårdkostnadernas gäldande, som utskottet ovan intagit, anser utskottet, att sistberörda bestämmelser böra i huvudsak gälla de i civila avlöningsreglementet avsedda tjänstemännen i allmänhet, oavsett deras löneställning.

Utskottet förutsätter härvid, att behovet av vård i halvenskilt rum eller, där sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum i regel skall prövas av vederbörande verksläkare. Emellertid kunna fall inträffa, då sjukdomstillståndet hos en av verksläkaren till vård å allmän sal hänvisad tjänsteman undergår sådan förändring, att den för vården ansvarige sjukhusläkaren finner nödigt, att tjänstemannen beredes vårdplats i halvenskilt rum eller, där dylik vårdplats ej finnes disponibel, i enskilt rum. En sådan av sjukhusläkaren vidtagen disposition synes utskottet vid ersättningsfrågans prövning icke böra bedömas på annat sätt än om verksläkaren lämnat anvisning om sådan vårdplats. Å andra sidan bör givetvis en av verksläkaren meddelad anvisning om vård i halvenskilt eller enskilt rum icke i och för sig — exempelvis vid brist på vårdplatser — obetingat få föranleda, att tjänstemannen medgives företräde till erhållande av vårdplats i halvenskilt eller enskilt rum. Det ligger i sakens natur, att jämväl i dylikt fall vederbörande sjukhusläkare skall äga vidtagna de dispositioner, som betingas av förhållandena vid sjukhuset.

Ersättning av statsmedel för vård i halvenskilt eller, där sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum bör enligt utskottets mening kunna, efter prövning av vederbörande myndighet, medgivas även med hänsyn till andra föreliggande omständigheter än nyss nämnts. Utskottet syftar härvid närmast på sådana fall, då tjänstemannen under sjukhusvistelsen kan ägna sig åt sina tjänstegöromål och han av sådan anledning är i behov av plats i halvenskilt eller enskilt rum. Att försiktighet iakttages vid medgivande av ersättning i fall, varom nu är fråga, förutsätter utskottet såsom självfallet.

I den kostnad för sjukhusvård, som enligt utskottets i det föregående tillkännagivna mening bör ersättas av statsmedel, synes böra få inräknas sådant arvode, som i enskilt eller halvenskilt rum vårdad tjänsteman erlagt till den för vården ansvarige sjukhusläkaren. Såsom allmän regel torde böra gälla, att statens bidrag till sådant arvode icke må överstiga det lägsta till-

lämpliga beloppet enligt den för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan. Vid olycksfall i tjänsten och vid fall av tuberkulos torde dock högre bidrag böra få utbetalas, dock icke med större belopp än som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Vid kommunikationsverken och domänverket äro för närvarande tjänstemän, tillhörande 9—23 lönegraderna, berättigade till vård på statens bekostnad i halvenskilt eller, om sådant ej finnes tillgängligt, i enskilt rum samt tjänstemän, tillhörande 24—30 lönegraderna, i enskilt rum. Liknande är förhållandet beträffande vissa grupper tjänstemän vid några verk tillhörande den allmänna civilförvaltningen, exempelvis statens sinnessjukhus. Vid bifall till vad utskottet här ovan tillstyrkt skulle dessa tjänstemän vid övergången till civila avlöningsreglementets bestämmelser komma att få vidkännas inskränkning i sin nuvarande rätt i förevarande avseende. Utskottet har övertvägt, huruvida icke ifrågavarande tjänstemän borde genom något övergångsstadgande bibehållas vid denna sin rätt. Emellertid är att märka, att de vid dessa verk nu gällande ersättningsbestämmelserna bygga på en sammankoppling av ersättning för sjukhusvårdkostnad med reglerna för tjänstledighetsavdrag å lön. Med hänsyn till den systemomläggning, som i civila avlöningsreglementet härutinnan vidtagits, har utskottet kommit till den uppfattningen, att en sådan övergångsanordning av praktiska skäl icke lämpligen kan eller bör ifrågakomma.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet, som icke kunnat tillstyrka ett godkännande av Kungl. Maj:ts förslag i oförändrat skick, hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och de i ämnet väckta motionerna II: 393 och II: 403 må med giltighet från och med den 1 juli 1939 godkänna den lydelse av 35 § civila avlöningsreglementet, som framgår av den vid detta utlåtande fogade bilagan.

Stockholm den 28 april 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gränebo*, *Olof Olsson*, *Johansson* i Fredrikslund, *Andersson* i Fältenborg, *Nilsson* i Landeryd, *Pauli*, *Ström* i Lidköping, *Carlström*, *Magnusson* i Kalmar, *von Heland*, *Andersson* i Rixö och *Boman*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Svensson* i Grönvik, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Närlinge*, *Ward*, *Lindberg* i Umeå, *Weijne*, *Åqvist* och *Mårtensson*.

Reservation

av herr *Magnusson* i Skövde, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

kungörelse angående ändrad lydelse av 35 § civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 (nr 8).

Härigenom förordnas, att 35 § civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 skall erhålla följande ändrade lydelse:

35 §.

1 mom. Kostnaderna för vård å allmänt sjukhus ersättas, i den mån ej Sjukhusvård. nedan annorlunda stadgas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos helt och eljest till hälften av statsmedel, under förutsättning att verksläkaren eller annan läkare, som tjänstemannen enligt bestämmelserna i 34 § 1 mom. ägt anlita, förklarar sjukhusvård nödvändig samt under de villkor i övrigt, som nedan angivas.

Vid bestämmande av ersättningens storlek skola kostnaderna beräknas:

a) i fråga om egentlig sjukhusvård enligt den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å *allmän sal*.

b) i fråga om vård å sinnessjukhus enligt den för sjukhuset fastställda avgiften för vård å allmän avdelning.

Prövar verksläkaren eller den för vården ansvarige sjukhusläkaren den sjukes tillstånd kräva vård i *halvenskilt rum*, eller om sådant ej finnes tillgängligt, i *enskilt rum*, eller finner vederbörande myndighet med hänsyn till andra särskilda förhållanden dylik vård erforderlig, må, utan hinder av vad ovan stadgas, av statsmedel bestridas, vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos hela kostnaden för vården och eljest den del av sagda kostnad, som överskjuter halva beloppet av den för sjukhuset fastställda legosängsavgiften för plats å allmän sal.

Till kostnader för sjukhusvård, som i nästföregående stycke sägs, hänföres ock sådant arvode, som den i enskilt eller halvenskilt rum vårdade tjänstemannen erlagt till den för vården ansvarige sjukhusläkaren. Bidrag av statsmedel till dylikt arvode må icke överstiga lägsta tillämpliga beloppet enligt den av medicinalstyrelsen för sjukhuset utfärdade rådgivande taxan. Vid olycksfall i tjänsten samt vid fall av tuberkulos må likväl efter prövning av vederbörande myndighet högre bidrag kunna utgå, dock icke med större belopp än det, som med tillämpning av den rådgivande taxan högst skulle hava erlagts.

Ersättning för vård å allmänt sjukhus må i intet fall beräknas efter dyrare plats än den, som kommit till användning.

Med allmänt sjukhus förstås sjukhus, som tillhör eller åtnjuter bidrag av staten, landsting eller kommun, Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhörigt sanatorium ävensom kuranstalt, som disponeras för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet.

2 mom. Kostnader för vård å enskild sjukvårdsanstalt må, under enahanda förutsättning och villkor, som i 1 mom. sägs, bestridas av statsmedel intill det belopp, som skulle hava utgått i ersättning vid vård å allmänt sjukhus, dock att, där fråga är om olycksfall i tjänsten, på vederbörande myndighets prövning må bero, huruvida vårdkostnaderna må ersättas med högre belopp än nu sagts.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1939.
